

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВСТАНОВЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ІНФОРМАЦІЇ, РОЗМІЩЕНОЇ НА ВЕБ-СТОРІНЦІ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

В статті зроблена спроба окреслити проблемні аспекти встановлення правового режиму інформації, розміщеної на веб-сторінці акціонерного товариства. На підставі проведеного аналізу зроблені висновки про потребу більш детального нормативного забезпечення врегулювання корпоративних правовідносин щодо такого їх об'єкту як інформація з особливим правовим режимом – розміщена на веб-сторінці товариства.

Ключові слова: інформація, веб-сторінка, акціонерне товариство, правовий режим, корпоративні правовідносини, право на отримання інформації про діяльність товариства.

Правовідносинам, об'єктом яких є інформація, а також можливостям її отримання та використання, охорони прав на неї наразі приділяється значна увага. Відповідний об'єкт цивільних прав і правовідносини щодо нього постали предметом правового забезпечення в публічному та приватному законодавстві, що віднайшло прояв у прийнятті низки нормативних актів. Так, в ст. ст. 177 та 200 ЦК України інформація визначається як об'єкт цивільних прав, що посилює науковий інтерес до з'ясування її особливостей в окремих цивільно-правових зв'язках, одним з яких є корпоративні правовідносини. Здійснення акціонером свого суб'єктивного корпоративного права, пов'язане з прийняттям рішень про діяльність товариства, що не може бути належним чином реалізоване за відсутності достатньої та необхідної інформації для вчинення відповідних дій. Так, відповідно до ст. 25 Закону України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. № 514 кожною простою акцією АТ її власнику – акціонеру надається однакова сукупність прав, включаючи право на отримання інформації про господарську діяльність товариства. Тобто бачимо, що законодавець пов'язує порядок здійснення окремих корпоративних правомочностей виключно з процедурою розкриття інформації про діяльність акціонерного товариства (далі – АТ) як самостійного суб'єкта цивільних правових зв'язків.

Вимоги законодавства України про розкриття АТ інформації про свою діяльність спрямовані на забезпечення інтересів акціонерів та державного і громадського контролю за їх діяльністю. Законом України «Про акціонерні товариства» та іншими нормативними актами на АТ покладено обов'язок з ведення, надання та (або) забезпечення доступу до такого роду інформації для акціонерів товариства, а також інших зацікавлених осіб, в т. ч. й шляхом її розміщення на веб-сторінці товариства.

Варто звернути увагу, що сучасні дослідники корпоративних правовідносин не приділяють значної уваги особливостям інформації, яку товариство повинно оприлюднювати в мережі Інтернет. В межах своїх методичних та наукових робіт (в кон-

тексті дослідження права учасника (акціонера) на отримання інформації про діяльність товариства) наукова спільнота залишає осторонь питання правового режиму інформації про АТ, яка розміщується на його веб-сторінці, сприймаючи це як належне (як доданок до дій, які повинно здійснити товариство щодо інформування учасника (акціонера)). Зважимо на те, що законодавство України містить зовсім іншу інформацію, яка повинна бути відображена на веб-сторінці АТ, ніж та, яку повинно, наприклад, зберігати товариство або надавати акціонеру в контексті скликання загальних зборів товариства.

В зв'язку з вказаним виникає новий спектр актуальних питань, пов'язаних з окресленням проблемних аспектів встановлення правового режиму інформації, розміщеної на веб-сторінці АТ.

Метою статті є окреслення теоретичних проблем щодо правового режиму інформації, розміщеної на веб-сторінці АТ.

Для існування в реальній дійсності інформація має бути втілена в будь-яку об'єктивну форму (усну, письмову, у вигляді зображення і т. ін.), здатну до сприйняття, і завжди припускати з'єднання з яким-небудь фізичним тілом чи середовищем, яке підтримує її існування і має назву «носій інформації». В зв'язку з цим виникають питання про те, як сприймати відповідне явища як один чи як два об'єкти, хто може використовувати інформацію, який порядок такого використання, тобто кількість невирішених проблемних аспектів стає більшою ніж відповідей на них.

Питання про правові режими виникає зазвичай стосовно не всіх ланок правового регулювання, а головним чином щодо суб'єктивних прав, – одним з яких постає суб'єктивне корпоративне право акціонера. Як одну з його складових можна виокремити правомочність на отримання інформації про діяльність товариства.

Що стосується різновиду корпоративного права на отримання інформації, що має зобов'язально-правову природу, то йому кореспондує обов'язок товариства з надання конкретної інформації, яку товариство повинно передати в цей момент часу в силу певних юридичних фактів, або обов'язок створити умови для ознайомлення з такою інформацією.

Відповідно до ч. 3 ст. 78 Закону України «Про акціонерні товариства» публічне АТ зобов'язане мати власну веб-сторінку в мережі Інтернет, на якій у порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР), розміщується інформація, що підлягає оприлюдненню відповідно до законодавства, інформація, визначена пунктами 1–3, 5, 6, 10, 11, 13–16 ч. 1 ст. 77, та інформація, визначена ч. 3 ст. 35 Закону України «Про акціонерні товариства».

Так, якщо зазначені пункти ст. 77 вказаного Закону містять вказівку на пункти, які підлягають публічному оприлюдненню, то положення ч. 3 ст. 35 – відомості, що повинно містити повідомлення про проведення загальних зборів товариства. Тобто можна стверджувати, що крім особистого повідомлення кожного акціонера про проведення загальних зборів (ч. 1 ст. 35) на товариство покладається обов'язок дублювання відповідної інформації на власній веб-сторінці.

Крім того варто звернути увагу й на положення Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», в якому закріплено, що:

– при публічному розміщенні після реєстрації проспекту емісії цінних паперів емітент не менш як за 10 днів до дати початку укладення договорів з першими влас-

никами, визначеної проспектом емісії цінних паперів, розміщує зареєстрований проспект емісії цінних паперів на власному веб-сайті та веб-сайті фондової біржі, через яку планується здійснити розміщення цінних паперів відповідного випуску (ч. 7 ст. 30);

– річна інформація про емітента є відкритою і в обсязі, встановленому НКЦПФР, підлягає оприлюдненню емітентом не пізніше 30 квітня року, наступного за звітним, шляхом розміщення на власному веб-сайті (ч. 4 ст. 40);

– особлива інформація про емітента є відкритою і в обсязі, встановленому НКЦПФР, підлягає оприлюдненню емітентом шляхом розміщення на власному веб-сайті (ч. 3 ст. 41).

Крім того, відповідно до п. 3.4. Методичних рекомендацій щодо доступу акціонерів та інших заінтересованих осіб до інформації про акціонерне товариство, затверджених Рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку №27 від 26.01.2005 р. з метою реалізації права акціонерів на інформацію, а також забезпечення оперативності в її поданні, істотної для акціонерів та інших заінтересованих осіб, АТ використовує наступні засоби інформування:

- 1) вручення (пересилання) документарної інформації (у паперовому вигляді);
- 2) надання інформації на магнітних носіях (у випадках, установлених внутрішнім положенням або статутом товариства);
- 3) розкриття інформації через засоби масової інформації;
- 4) інформування через Інтернет-портали;
- 5) інформування в ході публічних виступів, а також під час групових або особистих зустрічах з акціонерами посадових осіб АТ.

З наведеного зазначимо, що стосовно інформації виникають різноманітні правові відносини різної галузевої приналежності. В умовах ринкової економіки центральною ланкою є приватні права. З визнання прав на доступ до інформації основними правами людини похідним є те, що режим інформації повинен характеризуватися відкритістю, доступністю інформації як для фізичних, так і для юридичних осіб. Виключення можуть встановлюватися лише законом.

Поняття «правовий режим» дозволяє виявити особливості юридичного регулювання певного виду діяльності, специфіку правового інструментарію, існування та функціонування тих або інших об'єктів. С. С. Алексєєвим під цією категорією у самому загальному розумінні визначається порядок регулювання, виражений у комплексі правових засобів, які характеризують особливе поєднання взаємодіючих між собою дозволів, заборон, а також позитивних обов'язків і створюють особливу спрямованість регулювання [1, с. 61, 243]. Слід звернути увагу на те, що, по суті, в даному визначенні йдеться про три основні складові правового регулювання: про засоби (юридичні норми, правовідносини, акти здійснення прав та обов'язків і акти застосування права), про способи (прийоми) їх застосування (у т. ч. й про їх сукупності, що утворюють метод) і про принципи (у т. ч. й ті, що утворюють тип правового регулювання).

З викладеного важливим також є розуміння правового режиму інформації для вирішення проблем реалізації права на інформацію про діяльність господарського товариства та виконання обов'язків, оскільки найбільш вживане визначення, запропоноване С. С. Алексєєвим, дає для цього підстави.

В Україні правовий фундамент інформаційної безпеки за порядком доступу будується на засадах принципового розподілу всього об'єму юридично значущої інформації на два види: загальнодоступна інформація та інформація з обмеженим доступом (ст. 20 Закону України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657). При цьому, з позицій вчень В. А. Дозорцева, категорію «правовий режим» можна визначити тільки для інформації з обмеженим доступом, а загальновідома інформація не має чітко визначеного правового режиму [2, с. 306]. Інформацію з обмеженим доступом становлять відомі певному колу осіб повідомлення, що мають особливу цінність, і щодо яких вживаються заходи, спрямовані на обмеження вільного доступу третіх осіб, та поширення яких може заподіяти істотну шкоду володільцю інформації. Усі повідомлення, що становлять інформацію з обмеженим доступом, класифікують за складною підставою: особливості суб'єктного складу, спосіб виникнення правового режиму, зміст (характер) відомостей, що складають інформацію з обмеженим доступом. В свою чергу будь-яка інформація є відкритою, крім тієї, що віднесена законом до інформації з обмеженим доступом.

Однак виникають питання: чому законодавець в одних випадках визначає інформацію як відкриту, в інших – як з обмеженим доступом; чи є відмінності в правовому режимі між відкритою інформацією та інформацією з обмеженим доступом і якщо так, то в чому вони полягають? Якість загальної доступності інформації характеризує її з точки зору кола осіб, які мають право доступу до неї, і це коло не може бути обмеженим. До загальнодоступної інформації, виходячи із розуміння поняття і норм законодавчих актів, доступ відкритий кожному [6, с. 637], тому вона і є відкритою.

Відкриту інформацію складають відомості, відкриті для ознайомлення. Така інформація не визнається об'єктом цивільного права, оскільки до неї не можна обмежити доступ всіх бажаючих: вона може вільно (без чийого-небудь на те дозволу) використовуватися і поширюватися будь-якою особою. На нашу думку, відкрита інформація – більш широке поняття, ніж загальнодоступна. Однак свобода обміну інформацією може стосуватися чужих охоронюваних прав та інтересів (наприклад, отримання інвесторами розміщеної на веб-сторінці АТ інформації про корпоративні права акціонерів під час проведення товариством додаткової емісії акцій). Багато з того, що розміщено в системі Інтернет, чим ми користуємося (сайт, доменне ім'я, веб-сторінка), може бути визнане об'єктом авторського права, тобто вже підпадати під норми дії іншого правового масиву. В контексті цього можна стверджувати, що мова йде про інший об'єкт цивільних прав та його особливий правовий режим. Тобто інформація пов'язана з іншими об'єктами прав і, по суті, є повідомленнями про кого-небудь (суб'єктів права) або що-небудь (об'єкти права).

На думку В. І. Жукова для з'ясування поняття «інформації як такої» необхідно виділяти категорії «відомості» та «властивості» [3, с. 191–193]. Підтримуючи вказане В. З. Коган зазначає, що з'ясування поняття «інформація» є можливим тільки в системі інформаційного потоку і взаємодії, у процесі чого передаються певні відомості. Для цього, на думку вченого, й розрізняються вказані категорії. В зв'язку з цим, автор вказує, що «відомості» часто розуміються як інформація про ті чи інші властивості органічного та неорганічного світу. Насправді ж вони набувають ознак інформації лише після того, як щодо них проінформовано індивіда чи групу людей. До

цього моменту, продовжує В. З Коган, маємо справу швидше з «властивостями», які лише з застереженням можуть бути розглянуті як «інформація в прихованому вигляді». Без урахування споживача, нехай навіть вигаданого, потенційного, неможна вести мову про інформацію [4, с. 12]. Підтвердження вказаного підходу є думки В. І. Жукова та В. М. Троснікова, які вказують на те, що тільки з'єднуючись зі споживачем, повідомлення «виділяє» інформацію, а саме по собі воно жодної інформаційної субстанції в собі не містить [3, с. 194; 7, с. 13].

Законодавець, на думку С. В. Ясечко, не врахував усіх природних властивостей інформації, особливі дві з них, які є важливими для визначення її правового режиму та врахування негативних наслідків порушення прав. З одного боку, інформація – це «відомості» (які мають зміст), і на цьому понятті ґрунтується Закон України «Про інформацію», а з другого – інформація є «повідомленням» (яке не має змісту). Тобто повідомлення та відомості і є «інформацією як такою» [8, с. 18].

На підставі викладеного та з урахуванням теорії пізнання зазначимо, що відображення розглядається як процес, під час якого відбувається відтворення (перенесення) деяких ознак і властивостей одного об'єкта на інший, внаслідок чого виникає відображення. Як наслідок у цьому процесі виокремлюються три основні об'єкти: відображуваний, тобто будь-яке матеріальне тіло, явище і процес матеріального світу, які беруть участь у взаємодії та сприяють утворенню відображень; відображаючий – будь-яке матеріальне тіло, яке завдяки зміні свого зовнішнього вигляду та внутрішнього стану відтворює ознаки та властивості відображуваного об'єкта; відображення – як наслідок взаємодії та відбиття [5, с. 15–16]. Можна стверджувати, що все вказане безпосередньо стосується й інформації відображеної на веб-сторінці АТ. Тобто маємо три окремі об'єкти, які мають зовсім різні три правові режими (власні засоби, способи та принципи правового регулювання).

Для правових режимів інформації принципово важливим є:

- 1) характер правовідносин, які виникають з приводу відповідної інформації (координаційний чи субординаційний, іншими словами приватний чи публічний);
- 2) вид правовідносин, що виникають з приводу відповідної інформації (абсолютний чи відносний, статичний чи динамічний);
- 3) характер самої інформації (товарний, майновий чи немайновий) [8, с. 57].

Різні значення цих параметрів і визначатимуть відмінність в основі виникнення, зміни та припинення правовідносин (виникають вони з узгодження волі сторін чи буде достатньо волевиявлення однієї сторони); відмінність у змісті правовідносин і в її суб'єктному складі. Враховуючи наведене запропоновані характерні риси правових режимів повинні поширюватися на інформацію відображену на веб-сайті АТ. З урахуванням вказаного, зазначимо, що правовий зв'язок щодо користування інформацією на веб-сайті АТ буде мати приватноправовий характер (будуватися на засадах координації); матиме відносний характер, оскільки відповідна інформація надається, в першу чергу, конкретно визначеному колу осіб – акціонерам; на наш погляд, характер такої інформації буде немайновий, проте тісно пов'язаний з майновим.

Існування загальноправового поділу правовідносин на абсолютні та відносні закономірно обумовлює класифікацію правових режимів інформації. У практичному плані викладений аспект дозволить чітко визначити коло осіб, які несуть відповідаль-

ність за порушення правового режиму інформації, а також конкретні форми, в яких може виражатися це посягання (істотно відрізняються посягання у вигляді активного набуття інформації, і, навпаки, невиконання конкретною особою своїх обов'язків не розголошувати законно отриману інформацію).

Правомочність акціонерів на отримання повної і достовірної інформації про діяльність АТ здійснюється наступними способами:

1) у випадку публічного розкриття інформації, яку товариство зобов'язане розкривати відповідно до вимог законодавства;

2) у випадку, коли товариство надає інформацію акціонерам, незалежно від їх бажання (наприклад, товариство зобов'язане надіслати акціонеру, якщо він зазначений в переліку акціонерів, складеному в порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України, на дату, визначену наглядовою радою, письмове повідомлення про проведення загальних зборів товариства та їх порядок денний надсилається кожному акціонеру);

3) під час надання акціонеру можливості отримати відповідну інформацію за власним бажанням.

Ряд запитань викликають положення підзаконних актів щодо з'ясування правового режиму досліджуваного нами об'єкту. Так, п. 3.1. Методичних рекомендацій щодо доступу акціонерів та інших заінтересованих осіб до інформації про АТ, затверджених Рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку №27 від 26.01.2005 р. встановлює правило, що відповідальність за інформування про діяльність АТ несуть його *виконавчі органи* (виділено мною. – Ю. Ж.), оскільки вони розробляють Порядок надання інформації акціонерам та іншим заінтересованим особам, який погоджується наглядовою радою та затверджується загальними зборами акціонерів.

В той же час п. 4.2. вказаних Методичних рекомендацій закріплює, що надання інформації акціонерам та іншим заінтересованим особам забезпечує *структурний підрозділ АТ, що відповідає за роботу з акціонерами* (виділено мною. – Ю. Ж.). По-перше, ми бачимо, що обов'язки з надання інформації про діяльність товариства покладені на один орган товариства, тоді як відповідальність – на інший. По-друге, Закон України «Про акціонерні товариства» не передбачає створення спеціального органу, який би «відповідав би за роботи з акціонерами» (крім можливості введення посади корпоративного секретаря). По-третє, враховуючи узагальнений підхід до встановлення умов доступу акціонерів до інформації про АТ, в т. ч. й інформації розміщеної на його веб-сторінці, виникає питання: за допомогою яких засобів акціонери можуть захистити своє право на інформацію про діяльність товариства у випадку, якщо інформація вказана в повідомленні про скликання загальних зборів надана акціонеру особисто буде відрізнятися від інформації, розміщеної на веб-сторінці АТ, результатом чого буде неможливість здійснення акціонером низки своїх корпоративних правомочностей?

Право на інформацію про діяльність господарського товариства повинно охоронятися ефективними способами та засобами, у разі його порушення – відновлюватися, а порушники – притягатися до відповідальності, але для цього варто щоб законодавець чітко визначив, який же правовий режим поширюється на інформацію розміщену на веб-сайті АТ.

На підставі викладеного можна констатувати:

а) що сучасний стан вчень про правовий режим інформації, розміщеної на веб-сторінці АТ, не має достатньої розробленості;

б) загалом наукова спільнота ставить знак рівності між інформацією, яка надається товариством акціонеру, та інформацією, розміщеною на веб-сторінці АТ;

3) чинне законодавство чітко не встановлює на кого покладаються обов'язки з ведення веб-сторінці АТ та хто несе відповідальність за достовірність інформації, розміщеної на ній.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев С. С. Теория права [Текст] / С. С. Алексеев. – М. : БЕК, 1995. – 320 с.
2. Дозорцев В. А. Понятие исключительного права [Текст] / В. А. Дозорцев // Проблемы современного гражданского права : сб. ст. / под ред. В. А. Литовкина. – М. : Городец, 2000. – С. 287–320.
3. Жуков В. И. Правовой режим нетипичных объектов интеллектуальной собственности [Текст] / В. И. Жуков // Правовое государство. Проблемы правотворчества. – Тарту, 1989. – С. 191–195.
4. Коган В. З. Человек в потоке информации [Текст] / В. З. Коган. – Новосибирск : Наука, 1981. – 178 с.
5. Лукашевич В. Г. Криминалистическая теория общения: постановка проблемы, методика исследования, перспективы использования [Текст] / В. Г. Лукашевич. – Киев : Укр. акад. внутр. дел, 1993. – 194 с.
6. Терещенко Л. К. Открытость информации и исключительные права в Российском законодательстве [Текст] / Л. К. Терещенко // Гражданское право и современность : сб. ст., посвящ. памяти М. И. Брагинского / под ред. В. Н. Литовкина и К. Б. Ярошенко ; Ин-т законодательства и сравн. правоведения при Правительстве РФ. – М. : Статут, 2013. – С. 635–646.
7. Тростников В. Н. Человек и информация [Текст] / В. Н. Тростников. – М. : Наука, 1970. – 187 с.
8. Ясечко С. В. Цивільно-правова відповідальність за порушення права на інформацію [Текст] : монографія / С. В. Ясечко. – Х. : НикаНова, 2013. – 250 с.

Ю. М. Жорнокуй

ПРОБЛЕМНЫЕ АСПЕКТЫ УСТАНОВЛЕНИЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМА ИНФОРМАЦИИ, РАЗМЕЩЕННОЙ НА ВЕБ-СТРАНИЦЕ АКЦИОНЕРНОГО ОБЩЕСТВА

В статье сделана попытка очертить проблемные аспекты установления правового режима информации, размещенной на веб-странице акционерного общества. На основании проведенного анализа сделаны выводы о необходимости более детального нормативного обеспечения урегулирования корпоративных правоотношений касательно такого их объекта как информация с особым правовым режимом – размещенная на веб-странице общества.

Ключевые слова: информация, веб-страница, акционерное общество, правовой режим, корпоративные правоотношения, право на получение информации о деятельности общества.

Yu. Zhornokuy

**PROBLEM ASPECTS OF THE ESTABLISHMENT OF THE LEGAL REGIME
OF INFORMATION PLACED ON THE JOINT-STOCK COMPANY'S WEB
PAGE**

In this article an attempt is made to outline the problematic aspects of the establishment of the legal regime of information posted on the web page of the joint-stock company. On the basis of the conducted analysis, the conclusions about the need for a more detailed regulatory support settlement of corporate relations relative to such object as information with a special legal regime is posted on the web page of the society.

Key words: *information, web page, joint-stock company, legal regime, corporate relations, right to receive information on the company's activity.*